

I det öppna kulturlandskapet återfinns även flera stora fristående ekar, vilka utgör ekologiskt värdefulla strukturer för den biologiska mångfalden. Eken kan, om den får växa öppet och solbelyst, bli mycket gammal och erbjuder då rätt mikroklimat/habitat åt en mängd olika arter. Av de ekar som växer inom planområdet finns idag endast en med riktigt hög ålder. Gamla ekar med trädmjöl är kanske främst viktiga som insektsbiotoper och många hotade insektsarter är idag knutna till dessa. Mer generellt är gamla och solbelysta lövträd även viktiga biotoper för lavar, mossor och svampar, se figur 7.

Figur 7 Ekhage i Brannebol, ängs- och hagmarksmiljö.

Skogsmark

Den dominerande skogstypen inom planområdet utgörs av omväxlande gran- och tallskog. I de mer fuktiga områdena tar gran över, medan tallen växer bättre i de mer magra och torra jordarna. Vid skogens kantzoner (mot väg och öppna marker) finns ett stort inslag av lövskog, främst triviala arter såsom al, asp och björk. Markskiktet domineras av ormbunkar, bl.a. örnbräken och tjocka lager med mossor såsom husmossa och björnmossa. I torrare skogspartier är markskiktet omväxlande rikt på örter, gräs och lingon-/blåbärsris. På höjdområden finns skogsgläntor med berg i dagen och inslag av hållmarkstallskog. Här växer tall mer glest och markskiktet domineras av olika lavar, ljung, stensöta, unga enar och tallplantor.

Vid en svacka i skogen växer ett parti med ung trivial lövskog där kärrliknande förhållanden råder, figur 8. Fuktområdet är beläget utanför planområdet, i direkt anslutning till vägen. Vid ett fältbesök i mars 2008 fanns partier med öppet vatten i detta område och flera björkar som växer på platsen står på s.k. "socklar", vilket vittnar om att vattennivån är genomgående hög. Sumpskogsområden bedöms generellt som ekologiskt viktiga strukturer med goda förutsättningar att hysa stor artrikedom av både växter och djur. De fuktiga områden som finns inom planområdet är inte klassade som sumpskogsområden och naturvärdena är förmodligen relativt begränsade då partierna är små och skogen ung, se figur 8.

Figur 8 Fuktig svacka med trivial lövskog.

Figur 9 Tallar ut mot småbåtshamnen, foto taget mot Lappetorp.

Skogen i planområdet är genomgående av ung till mogen ålder. Ett fåtal gamla träd (tallar) återfinns längst ut på udden intill den lilla småbåtshamnen, se figur 9, samt i ängs- och hagmarksområdet (ekar). Mycket kortfattat kan skogen beskrivas som tämligen trivial, med inslag av ekologiskt viktiga strukturer och höga naturvärden.

Spridningsmöjligheter för såväl skogs- som ängslevande arter i Brannebol, försämras/avskämmas lokalt i dagsläget av barriärer i form av en mindre väg, ett antal fritidshus och bebyggelse i Lappetorp. Barriäreffekten är förmodligen av mycket begränsad betydelse för arters spridning, då stora naturområden med liknande naturmiljö omgärdar området.

Djurliv

Generellt utgör kustområdets varierade naturmiljö, goda förutsättningar för ett rikt djurliv. Vid framtagande av detaljplan för ett skärgårdscentrum i Svärdsklöva, ett kustområde ca 5 km öster om Brannebol, utfördes en häckfågeltaxering år 2005. Vid inventeringen fann man en rik fågelfauna med flera rödlistade arter (entita, turkduva och rosenfink).

Fågelfaunan är förmodligen god även i Brannebol, eftersom området hyser en likartad/varierad naturmiljö. Tillgång till öppna gräsmarker, ängs- och hagmark, betad strandäng, vass- och klippstrand etc. medger en skiftande fågelfauna. Betade strandängar är ofta välbesökta fågellokaler och flera fågelarter, t.ex. stare, storspov, enkelbeckasin och gulärta, söker en stor del av sin föda på strandängar och andra fuktiga gräsmarker, se figur 10. Enligt kommunens behovsbedömning (Nyköpings kommun, 2008-03-10, Arbetsmaterial) häckar mindre hackspett, en art som gynnas av äldre lövskog, i Brannebol.

Under platsbesök i mars 2008 fanns mycket spår av vildsvin i skogen. Två utfodringsplatser för vilt och ett antal viltstigar, indikerar att skogen hyser relativt mycket vilt, förmodligen både rådjur och vildsvin, se figur 11.

Figur 10 Betad strandäng intill småbåtshamnen i Brannebol.

Figur 11 Utfodringsplats för vilt.

Konsekvenser av nollalternativ

Befintliga detaljplaner som berör Brannebol tar ett ca 2 hektar stort markområde i anspråk, inom vilket naturliga betingelser och biotoper till viss del försvinner. Vid exploateringen förloras, enligt inventering utförd 1988, värden av kommunal betydelse. Förutsatt att man fortsätter att hålla efter det öppna kulturlandskapet i kvarvarande naturmiljö med bete samt att ingen avverkning sker i skogen, kan på sikt höga naturvärden och gynnsamma miljöer för hotade arter utvecklas. Nollalternativet bedöms medföra stora negativa konsekvenser lokalt på områdets naturmiljö. Ur ett större perspektiv utgör exploateringen dock en marginell påverkan på den biologiska mångfalden, då området omgärdas av stora naturområden med liknande miljöer.

Konsekvenser av planförslag

Planförslaget omfattar ett ca 7,1 hektar stort markområde. En del av den skogsbeklädda höjd som löper mellan Brannebol och Lappetorp, kommer att tas i anspråk och en stor del av den ängs- och hagmark som finns inom området försvinner. Vid exploatering av ängs- och hagmarksområdet förloras, enligt inventering utförd 1988, värden av kommunal betydelse. Eftersom trakten i Svärta församling hyser en mycket stor andel ängs- och betesmark, utgör förlusten dock en mycket liten andel.

I ett av de naturområden som planeras att bevaras finns i dagsläget ett igenväxt ängs- och hagmarksområde, där skogen ska gallras och glesas ut. Beroende på om naturvärden och arter som är knutna till det öppna kulturlandskapet finns kvar, kan detta ses som en kompensationsåtgärd som stärker kvarvarande naturvärden. Vidare finns planbestämmelser (inom ett delområde av planförslaget) som så långt som möjligt avser bevara de ekar som har en stamdiameter på över 30 cm. Nyckelbiotopen strax öster om den planerade bebyggelsen berörs inte av exploateringen, se figur 6.

Ny bebyggelse i området innebär en permanent barriär i naturmiljön där naturliga betingelser och biotoper, mer eller mindre försvinner. I den naturmiljö som blir kvar, i direkt anslutning till bebyggelse och infrastruktur, kommer troligtvis artsammansättningen att förändras som en effekt av att hydrologi och mikroklimat ändras. Ett ökat besökstryck kan på sikt även leda till en förändring av botaniska bestånd, t.ex. på hållar med känsliga moss- och lavskikt på och runt promenadstigar.

Förutsatt att man fortsätter att hålla efter det öppna kulturlandskapet med bete och/eller hävd, samt att ingen avverkning sker i skogen, kan kvarvarande natur ges möjlighet att utveckla höga naturvärden. Även om ett aktivt bete i området är att föredra, är det troligt att förutsättningarna begränsas så pass att en

regelbunden hävd blir mer praktiskt att tillämpa. En fortsatt skötsel genom slåtter är ur ett biologiskt perspektiv ett mycket bra alternativ till bete. Skötsel genom slåtter är arbetsamt och krävande samt missgynnar vissa betesgynnade arter, men skapar på sikt en mycket rik naturmiljö (slåtterängar utgör en av våra artrikaste naturmiljöer) och en stor biologisk mångfald. Det är dessutom mycket troligt att marken tidigare brukats som slåttermark, då många av de arter som hittats vid inventering 1988 och 2003, indikerar på detta.

Planförslaget utgör en marginell påverkan på ekologiska spridningssamband, då området omgärdas av stora naturområden med liknande miljöer. Tre större naturområden/grönstråk planeras dessutom att bevaras, vilket delar upp bebyggelseområdet och minskar den avskärmande effekten. Lokalt kan dock barriäreffekten av den ny bebyggelse och infrastruktur bli stor.

Sammantaget bedöms planförslaget lokalt medföra stora negativa konsekvenser på områdets naturmiljö. Ur ett större perspektiv utgör detta dock en marginell påverkan på den biologisk mångfalden. Det bör även lyftas fram att kompensationsåtgärder och anpassningar som föreslås i MKB:n, kan komma att minska de lokala negativa konsekvenser som uppmärksammas.

Förslag på åtgärder

Mindre eller enstaka ekologiska strukturer med högt naturvärde, t.ex. äldre ekar, gamla höga frötallar m.m. bör så långt som är möjligt bevaras. Dessa kan stärka upp det bebyggda området och fungera som en spridningslänk för växter, insekter och fåglar.

Att bevara stora träd i anslutning till bostadsbebyggelse skapar ofta framtida konflikter gällande lövfällning, beskärning etc. Träd rekommenderas därför att bevaras på ett behörigt avstånd från bebyggelse, främst inom planförslagets naturmarksområden. Den förlust av äldre träd som planen medför, rekommenderas istället ersättas genom kompensationsåtgärder såsom plantering och gallring.

En fortsatt skötsel av öppna hagmarker genom bete och/eller hävd är nödvändig för att bibehålla många av de arter som är knutna till det öppna landskapet. Ett fortsatt bete i området är något som ej kan beslutas i planarbetet och beror mycket på de boendes önsknings, yttre omständigheter så som ekonomi i boskapsskötsel etc. För att säkra att landskapet hålls öppet bör planbestämmelser gällande fortsatt hävd anges. Vidare rekommenderas att en skötselplan tas fram för skötsel och tillsyn i hela Brannebolområdet, i enlighet med den fördjupade översiktsplan som är under framtagande.